

працівники підвищують кваліфікацію та проходять стажування в Україні і за кордоном. Результати підвищення кваліфікації та проходження стажування враховуються:

- під час проведення атестації педагогічних працівників;
- під час обрання на посаду за конкурсом чи укладення трудового договору з науково-педагогічними працівниками [1, с. 60].

О.Є. Антонова відмічає, що фундаментальна теоретична та практична підготовка допомагають майбутньому вчителю осмислювати сутність педагогічних явищ та закономірностей формування особистості; визначити стратегію і тактику практичних дій при розв'язанні кожного з педагогічних завдань; переводити теоретичні ідеї у площину практичних дій [2, с. 1]. В процесі навчання у педагогічному вищому навчальному закладі формуються вищевказані якості майбутнього вчителя.

«Зі свого боку, європейські вищі навчальні заклади взяли на себе завдання та головну роль у створенні Європейського простору вищої освіти, у тому числі виходячи з основоположних принципів Болонської університетської хартії 1988 року. Надзвичайно важливим є те, щоб незалежність і автономія університетів забезпечували постійну адаптацію систем вищої освіти і наукових досліджень відповідно до нових потреб, вимог суспільства та розвитку наукових знань» [3].

Отже, зміни в змісті педагогічної освіти, які передбачають гуманітаризацію, гуманізацію і диференціацію молодого спеціаліста складають основу для формування вчителя нового покоління. Подальшої уваги та удосконалення потребує питання зміни ходу та характеру підготовки, що має на меті розвиток критичного мислення та формування якостей (умінь і навичок) задля готовності до подальшої роботи в школі.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про вищу освіту» ВВР, 2014, № 37, 38, ст.2004 (Стаття 60).
2. Антонова О.Є. Технологія вивчення загальних основ педагогіки // Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: Навчальний посібник / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-тет, 2001. – 253 с.
3. Болонська декларація [molod.sumy.ua/bolonskyi-protses].
4. Ковтун Г.І., Мартиненко О.В. Реформування вищої педагогічної освіти України в умовах євроінтеграції//СДПУ ім. А.С.Макаренка/2015.
5. Поліщук Л.П. Підготовка вчителя в умовах європейської інтеграції // ЖДУ ім. Франка, Житомир, 2007. [zavantag.com/docs/2053/index-37074-1]

Ольга Барш

РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ

Сучасна освіта в Україні проходить процес модернізації, спрямованої на демократизацію та гуманізацію суспільства, на необхідність впровадження інноваційних підходів і технологій у навчанні. Інклюзія та інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір є одними з основних тенденцій розвитку освіти, що відповідає пріоритетам державної політики, окресленим у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» та підтриманим низкою законодавчо-нормативних документів.

Визнана багатьма країнами світу, інклюзивна форма навчання є однією з найперспективніших щодо навчання дітей з особливими потребами. Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що базується на принципі забезпечення основного права дитини на освіту та права навчатися за місцем проживання в умовах загальноосвітнього закладу. Отже, для забезпечення рівних можливостей доступу до якісної освіти інклюзивні навчальні заклади повинні адаптувати програми й плани, форми й методи навчання та ресурси до індивідуальних потреб дітей з особливими освітніми потребами.

Міцним підґрунтям сучасної системи освіти є Конвенція про права людини, підписана 4 листопада 1950 року країнами-членами Ради Європи, основаної на Загальній декларації прав людини, проголошеної Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 року. Даний документ окреслює справжні засади справедливості та миру у всьому світі, які можна досягти за допомогою політичної демократії, спільному розумінню та дотриманню прав людини [5].

Також вагомий внесок до розвитку інклюзивної та інтегрованої освіти і системи освіти загалом належить Конвенції про права дитини, підписаної 20 листопада 1989 року. Адже держави-учасниці визнають, що дитина з особливими освітніми потребами має вести повноцінне і достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі і полегшують її активну участь у житті суспільства. Також даний документ наголошує, що дитина для повного гармонійного розвитку повинна зростати в сімейному оточенні, атмосфері щастя, любові й розуміння [6].

Згідно зі статтею 31 Закону України «Про загальну середню освіту» Кабінет Міністрів України затвердив [Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами](#), який набув чинності з 1 вересня 2014 року, що базується на прогресивному підході до навчання дітей з особливими освітніми потребами, впроваджуючи інклюзивне та інтегроване навчання, білінгвальне навчання дітей глухих та із зниженим слухом, формування життєвої компетентності у процесі навчання та реабілітації дітей з особливими освітніми потребами. Документ регламентує основні напрямки корекційно-розвиткової роботи, враховуючи особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами [1].

Окремим пунктом розвитку інклюзивної освіти в Україні є продуктивна співпраця з іншими країнами. Одним з таких прикладів є Українсько-канадський проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» 2008-2013 років за підтримки Канадської агенції міжнародного розвитку (CIDA). Метою проекту було формування політики у сфері освіти та соціальних послуг, яка спрямовуватиметься на розбудову інклюзивної моделі освіти в Україні. Проект складався з трьох компонентів, таких як: «Освіта», «Соціальна політика» і «Громадянське суспільство». Головний модуль проекту «Вступ до питань «інвалідності» мав на меті систематизувати знання щодо понять: «інвалідність», «соціальна інклюзія», «інклюзивна освіта», «лінза інвалідності»; філософії прав людини та існуючих підходів до питань «інвалідності»; питань «соціальної інклюзії»; існуючого міжнародного досвіду у впровадженні інклюзивного навчання. Тобто учасники мали можливість покращити навички роботи в команді; оцінювання соціальної політики через «лінзу інвалідності» на національному та регіональному рівнях, на рівні громад, шкіл тощо; розроблення, ініціювання та впровадження навчальних заходів, які підсилюють використання загальноприйнятих інклюзивних практик [7].

23 травня 2017 року Верховна Рада ухвалила закон «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг», який було розроблено згідно з Конвенцією про права осіб з інвалідністю, ратифікований у 2009 році. Закон передбачає для осіб з особливими освітніми потребами можливість впровадження дистанційної освіти та індивідуальної форми навчання, отримання психолого-педагогічної підтримки та корекційно-розвиткової допомоги, створення інклюзивних та спеціальних класів у загальноосвітніх навчальних закладах [4].

Досліджуючи проблему інклюзії слід зазначити Постанову Кабінету Міністрів України «Про деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2018 році». Згідно з цим документом було здійснено перерозподіл деяких видатків у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Міністерством освіти і науки України на 2018 рік у загальному фонді державного бюджету, з метою забезпечення можливості закупівлі сучасних методик для проведення діагностики фізичного та психічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, а також навчання фахівців інклюзивно-ресурсних корекційно-розвиткових центрів використанню цих методик аналізу та інтерпретації отриманих результатів. Частина субвенції, а саме 100 000 тис. гривень, була розподілена між бюджетами обласних та Київської міської державних адміністрацій пропорційно кількості інклюзивно-ресурсних корекційно-розвиткової центрів, які вже створені або планують створити у 2018 році. Розподіл здійснено відповідно до Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 545. Ці кошти субвенції планують використати для відповідного оснащення кабінетів, купівлі методичного, навчального та програмного забезпечення, предметів, матеріалів і обладнання, у тому числі й довгострокового користування, надання психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами [3].

Проаналізувавши положення указу Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», зосередившись на пунктах, пов'язаних з освітою дітей з особливими освітніми потребами, можна виділити головні завдання: розроблення методики раннього виявлення та проведення діагностики дітей з особливими освітніми потребами; покращення

спеціальних навчальних закладів та створення нових моделей організації освіти для дітей з особливими освітніми потребами; збільшення кількості навчальних закладів, спроможних забезпечити всіма потрібними умовами осіб з особливими освітніми потребами; збільшення практики інклюзивного та інтегрованого навчання в дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах дітей, яким потрібна корекція фізичного та розумового розвитку; пріоритетне фінансування, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів, що надають освітні послуги дітям і молоді з особливими освітніми потребами, забезпечення архітектурної, транспортної та інформаційної доступності таких закладів для цієї категорії осіб. Даний документ наголошує на необхідності розробки ефективних моделей інклюзії в соціум осіб з особливими освітніми потребами за допомогою прогресивного науково-медичного забезпечення корекційної та інклюзивної освіти, а також гідної матеріальної бази для навчальних закладів [2].

Отже, інклюзія – це процес включення дітей з особливостями психофізичного розвитку в активне суспільне життя, яке однаковою мірою необхідне для всіх членів суспільства. Наразі перед українським суспільством стоїть гостра проблема залучення співгромадян у соціум, їх активної адаптації, соціалізації та розвитку в рамках громади і на благо суспільства. На сучасному етапі розвитку суспільства Україна має всі можливості для удосконалення змісту освіти загалом, розробки нових засобів, форм і методів навчання, реалізації принципів демократизації та гуманізації школи.

Список використаної літератури

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 р. № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами».
2. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» м. Київ 25 червня 2013 року № 344/2013.
3. Постанова Кабінету Міністрів України №88 від 21 лютого 2018 року «Про деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2018 році».
4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 23 травня 2017 року.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року.
6. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року.
7. Українсько-канадський проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» 2008-2013 років за підтримки Канадської агенції міжнародного розвитку (CIDA).

Наталія Хоменко

ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВИТИ НА ПОЛТАВЩИНІ

Однією з провідних тенденцій сучасного етапу розвитку вітчизняної системи освіти є впровадження інклюзії. Актуальність цієї проблеми не викликає сумніву, оскільки кількість учнів з особливими освітніми потребами з кожним роком зростає. Дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку, в Україні понад 1 млн., що становить 12% від загальної чисельності. У той час як в Полтавській області проживає 234,6 тис дітей, із них понад 35 тис. – з порушеннями психофізичного розвитку (15% від загальної кількості) та більше 4 тис. дітей з інвалідністю, з яких 740 з порушеннями опорно-рухового апарату.

Навчання дітей з особливими потребами у загальноосвітніх закладах включає в себе низку завдань, серед яких – сприяння позитивному мікроклімату в дитячому колективі, проведення заходів, спрямованих на профілактику дискримінації в шкільному оточенні, формування дружнього та неупередженого ставлення.

Серед вітчизняних науковців, які зробили вагомий внесок у вивчення проблеми розвитку інклюзії є: Ю. Богінська, Л. Будяк, Л. Вавіна, Н. Ворон, Р. Дименштейн, І. Зверева, Т. Ілляшенко, А. Колупасва, Н. Мирошніченко, А. Мудрик, Ю. Найда та інші.

Визначеною проблемою серед зарубіжних учених займалися Д. Барбер, Т. Бут, Ч. Веббер, М. Вінзер, Д. Деспелер, Т. Лорман, Т. Мітлер та інші.

У минулому науковці використовували терміни «інтеграція» та «інклюзія» як взаємозамінні синонімічні поняття. Концепція інтеграції виникла задовго до поняття інклюзії, і наразі в